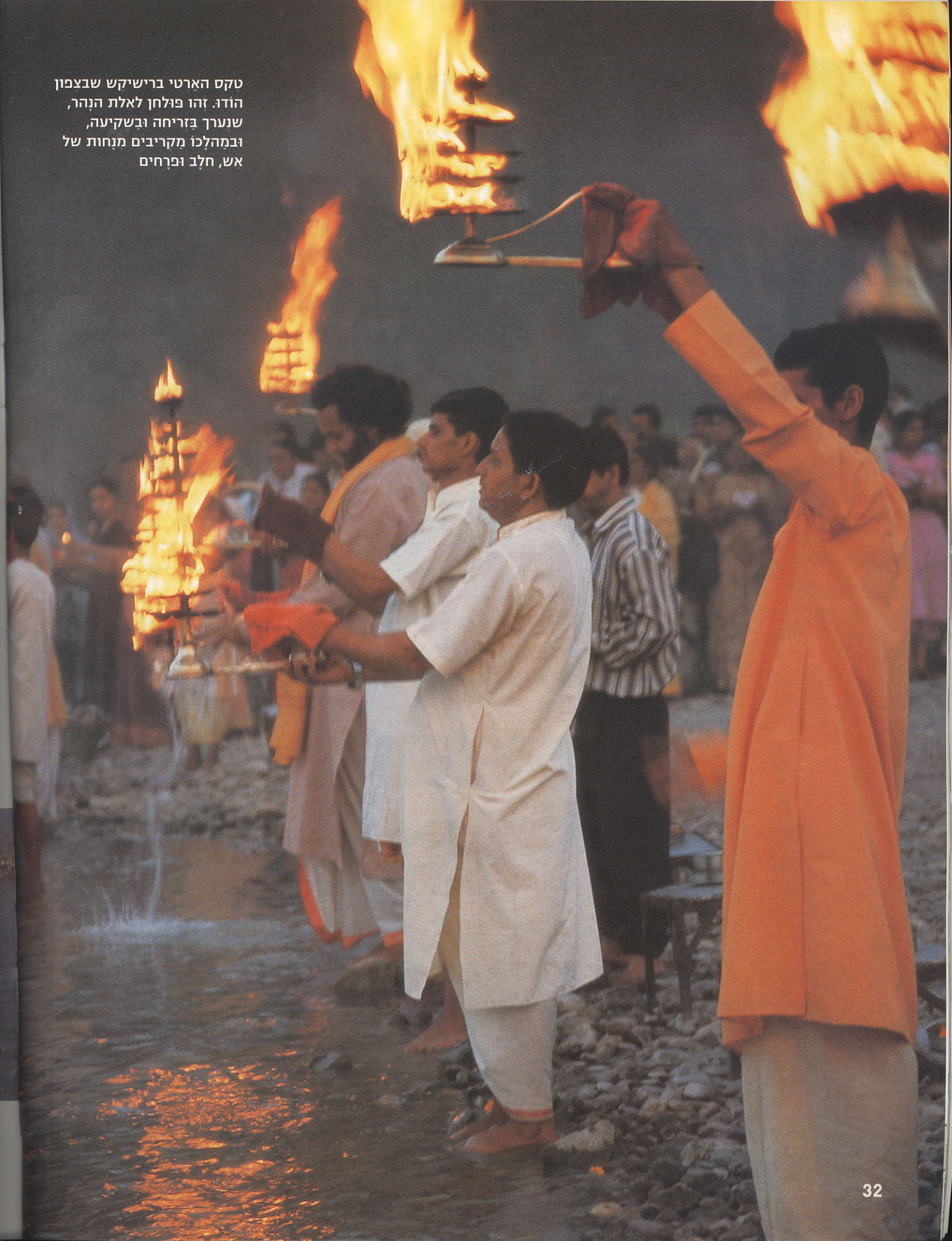


טקס הארטי ברישיקש שבצפון
הודו. זהו פולחן לאלת הנהר,
שנערך בזריחה ובשקיעה,
ובמהלכו מקריבים מנחות של
אש, חלב ופרחים



כוחו של אל הנהר

בתרבויות ובדתות שונות מיחסים למים תכונות מיוחדות: הם יכולים לטהר את בני האדם מחטאיהם, אבל יש להם גם כוח להרוס

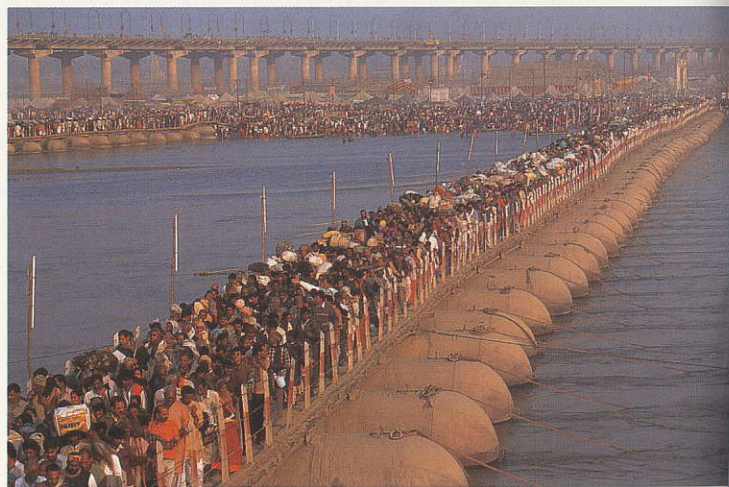
כתב וצילם < יותם יעקבסון

בחיפוש אחר מקורות מים אחרים, ולעתים להילחם עליהם. ממקורות קדומים ידוע על עמים שלמים שנדדו מארץ אחת לאחרת בשל בצורת. דוגמה לכך היא ירידתם של בני ישראל למצרים, שעליה מסופר בתורה. מכאן התפתח גם המנהג של תפילות לגשם: מאז ומעולם ניסה האדם להבין מדוע הוא סובל מדי פעם משנת בצורת. הגשם, כך האמינו בימי קדם, הוא ברכתו של אל גדול. האמונה היתה שהאל ממטיר את גשמיו רק כשהוא מרוצה מבני האדם. אם הוא כועס, הוא יחסום בזעמו את העננים מלהגיע ויגרום נזק גדול. כדי להשביע את רצונו של האל, נקבעו במקומות שונים פעולות חוקים ברורים של התנהגות רצויה. בכל סתיו נערכו טקסים מיוחדים שבהם התחננו האנשים לרדת הגשם. במהלך הטקסים הללו הוקרבו לאיחת קורבנות לאל.

לטבול בנהרות קדושים

המים הזורמים נתפשו לא רק כמקור לחיים וכברכה, אלא גם ככוח שביכולתו לטהר ולקדש. נהר הגנגס העצום, הזורם בהודו, נחשב במשך אלפי שנים (ועד היום) כנהר שכל הטובל בו זוכה לסליחה על כל חטאיו ומעשיו הרעים. משום כך נוהגים בני דת ההינדו החיים בהודו להשליך אל

ימי קדם היו בני האדם תלויים באיתני הטבע הרבה יותר מאשר בימינו. מהר מאוד הם הבינו את הקשר שבין מים לחיים. בהעדר גשמים הבחינו מיד בקמילת הצמחיה ובהתמעטות בעלי החיים. מחסור בגשמים הקשה על מציאת המזון ועל אפשרויות הקיום. בתנאים קיצוניים נאלצו הקדמונים לתור את הארץ



גשר להולכי רגל מעל נהר הגנגס בהודו. הגשר נבנה לקראת חגיגות הקומבה מלה, שבמהלכן עשרות מיליוני מאמינים טובלים במים המקודשים



מה, באמת?

נהר הגנגס, הקדוש להינדים, מתחיל בקרחון הנמצא במרומי הרי ההימלאיה. ההגעה למקום המרוחק קשה, ולכן היא בעלת ערך רב בעיני המאמינים.



מאמינים הינדים משיטים על מי הגנגס קערות קטנות עם פרחים, נרות וממתקים

הגנגס את אפר המתים, כדי שיזכו גם הם למחילה על כל מעשה רע שאולי עשו בחייהם. בשל סגולתו של הגנגס לטהר, נוהגים מיליוני מאמינים להגיע אל גדותיו ולטבול במימיו. לעתים נערכות בו חגיגות עצומות, שבהן משתתפים המוני בני אדם.

הגנגס מקודש לא רק בגלל יכולתו לטהר. קדושתו הראשונית היתה בשל כך שהוא משקה חבלי ארץ גדולים והופך אותם לפוריים. אולם לעתים קורה שבעקבות גשמים עזים עולה הנהר הגדול על גדותיו, וגורם לשטפונות ולהרס רב. במקרים כאלה שואלים האנשים את עצמם במה חטאו ומה יוכלו לעשות כדי לתקן את דרכיהם.

אצל הנוצרים, מימיו של נהר הירדן נחשבים מקודשים. מדי שנה נערך כאן טקס חגיגי המציין את חג האפיפניה – חג ההתגלות הנוצרי. הנוצרים מאמינים כי ישו הוביל אל הירדן בידי חברו, יוחנן, ובהגיעם אל המים הטביל יוחנן את ישו בנהר (וימאז הוא נקרא "יוחנן המטביל"). מיד לאחר ההטבילה ירדה על ישו רוח הקודש בדמותה של יונה לבנה. סיפור זה מרמז על הכוח שיש למים – כוח לשטוף, לנקות

ולטהר. רק לאחר שישו הוטבל במים התגלתה לו רוחו של אלוהים. בשל סיפור קדום זה, כל תינוק נוצרי שנוקד מוטבל בפניסיה לאחר לידתו. ההטבילה מסמלת היטהרות מחטאים, ובלעדיה אדם אינו נחשב נוצרי.

צמים למען רדת הגשמים

המים תופסים מקום של קדושה גם ביהדות, ויש תפילות מיוחדות לירידת גשמים. בימי קדם ידוע על חכמים שעסקו בתענית (צום) כדי לקרב את רדת הגשמים. אחד המפורסמים שבהם הוא חוני המעגל, ששרטט מעגל על הקרקע ולא הסכים לצאת מתחומו עד שתיפסק הבצורת ויירד גשם.

נוצרים טובלים במימי נהר הירדן
 בחג האפיפניה. על פי אמונתם,
 כאן התגלתה רוח אלוהים בפני ישו



בַּיָּמִים שֶׁבָּהֶם הָיָה קַיִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נֶעֱרַךְ בְּלֵילָה שְׂאֲחָרֵי
 הַחַג הָרֵאשׁוֹן שֶׁל סוּכּוֹת טָקַס חֲגִיגֵי שְׁנִקְרָא שְׂמַחַת בֵּית
 הַשׁוֹאֲבָה. הַטָּקַס, שֶׁבְּמַהֲלָכּוֹ יִצְקוּ מִיַּם עַל הַמִּזְבֵּחַ, נֹועֵד
 לְמַעֲשֵׂה לְבַשׂוֹר אֶת בּוֹא הַגִּשְׁמִים. בְּמִשְׁנֵה כְּתוּב שׁ"מִי שֶׁלֹּא
 רָאָה שְׂמַחַת בֵּית הַשׁוֹאֲבָה, לֹא רָאָה שְׂמַחַה מִיָּמָיו" – עַד כִּדִּי
 כִּךְ גְּדוּלָה הָיְתָה הַחֲגִיגָה.

בְּאוֹתָם יָמִים הוֹרְשׁוּ הַכּוֹהֲנִים לַעֲסוֹק בַּעֲבוּדַת הַמִּקְדָּשׁ רַק
 לְאַחַר שֶׁטִּבְלוּ בַּמִּקְוֶה. גַּם בַּיּוֹם, לִפְנֵי תְּפִילוֹת מְסוּיָמוֹת
 בְּבֵית הַכְּנֶסֶת – בַּעֲיָקוֹר בְּעָרֵב שַׁבָּת, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וּבַיּוֹם
 הַכִּיפּוּרִים – עַל הַמַּתְפַּלְלִים לְהַגִּיעַ רְחוּצִים, לְאַחַר טְבִילָה.
 חוּבָה עֲלֵיהֶם לְקַבֵּל אֶת הַיָּמִים הַקְּדוּשִׁים הַלְלוּ כְּשֶׁגּוֹפֵם
 וְנִפְשָׁם נִקְיִים, וְכִשְׂמַחְשׁוֹבוֹתֵיהֶם וְכַוְנוֹתֵיהֶם צְלוּלוֹת כְּמִים. ©



מְנַחוֹת שֶׁל פְּרָחִים עַל נְהַר הַגְּנוּס